

Asia: VN/9727/2025

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle vammaispalvelulain 2 §:n muuttamiseksi

Lausuntopyynnön kysymykset

1. Lausunnonantajan organisaatio

Hyvinvointialue

2. Auttaako elämänvaiheita koskeva säännös yhdessä säännöskohtaisten perusteluiden kanssa arvioimaan, milloin on kyse sellaisesta avun ja tuen tarpeesta, johon tulee vastata vammaispalvelulain mukaisin palveluin?

Kyllä osittain

Voit halutessasi perustella vastausta tai lisätä muutosehdotuksen

Laissa tuodaan selkeästi esille näkökulma, että vammaisuudella voi ikääntyessä olla palvelutarvetta lisäävä tai hoivan tarvetta aikaistava vaikutus ja että on tärkeää turvata palvelun jatkuvuus. Epäselväksi jää ikääntyneen vammaisen henkilön kohdalla, saako hän esimerkiksi asumispalvelunsa aina erityislainsäädännön perusteella, jos on sitä alun perin saanut vammaisuuden perusteella.

Lain yhdenvertaisen soveltamisen kannalta olisi tärkeää pystyä kuvaamaan selkeästi, siirtyykö ja millä edellytyksillä ikääntyvä vammaisen henkilö, jonka avun tarve johtuu vammaisuuden sijaan vanhuuden tuomasta hoivan ja huolenpidon tarpeesta, yleislainsäädännön mukaisen palvelun piiriin, josta voidaan periä asiakasmaksu vammaispalvelulain mukainen suojasäännös huomioiden.

3. Turvaako esitys vammaispalveluita aiemmin saaneiden vammaisten henkilöiden oikeuden saada vammaispalveluita myös ikääntyessä?

Kyllä

Voit halutessasi perustella vastausta tai lisätä muutosehdotuksen

Ikääntyvien vammaisten henkilöiden oikeus vammaispalvelulain mukaisiin palveluihin on laissa hyvin turvattu. Tätä tukee myös aiempi, edelleen soveltuva oikeuskäytäntö. Sen sijaan haasteeksi muodostuvat tilanteet, joissa arvioidaan ensisijaisen lainsäädännön mukaisen palvelun olevan sopivaa, mutta ensisijaisen palvelun saatavuus ja riittävyys on epävarmaa. Säännöksen perusteluissa tulee huomioida nämä käytännön asiakastyön tilanteet ja antaa tukea käytännön asiakastyössä toteutuvaan lain yhdenvertaiseen soveltamiseen.

4. Täydentääkö elämänvaiheita koskeva säännösehdotus jo hyväksyttyä soveltamisalakokonaisuutta riittävästi sen turvaamiseksi, että vammaispalvelulaki säilyy erityslakina?

Kyllä

Voit halutessasi perustella vastausta tai lisätä muutosehdotuksen

-

5. Mitä muuta haluat sanoa esityksestä?

Laissa on tuotu selkeästi esille yleislakien ensisijaisuus. Soveltamisalan ja yleisesti lain lähtökohtana on, että ensisijaisia palveluja tulee olla saatavilla eikä vammaispalveluja ole tarkoitettu korvaamaan yleislainsäädännön puuttuvia palveluja. Laissa tuodaan esille esimerkiksi perusopetuslain ensisijaisuus vammaispalvelulakiin nähden.

Vammaispalvelulain ja muun lainsäädännön rajapinta ja vastuut tulee määritellä selkeästi. Tämä korostuu silloin, kun ensisijaisen ja toissijaisen lainsäädännön mukainen palvelu kuuluu eri organisaatioiden järjestämisvastuulle ja toiminnan säädösperusta ja rahoitus eroavat toisistaan merkittävästi. Erityisesti lasten ja nuorten palveluissa vammaispalvelulain mukaisella lyhytaikaisella huolenpidolla ja perusopetuslain mukaisella aamu- ja iltapäivätoiminnalla on merkittävä rajapinta. Kunta voi lain puitteissa tuottaa ensisijaisen palvelun päättämässään laajuudessa. Hyvinvointialueen on järjestettävä välttämätön lyhytaikainen huolenpito. Ensisijaisen lainsäädännön mahdollistamat palvelujen vajeet johtavat epätarkoituksenmukaisiin asiakas- ja hallintoprosesseihin ja siirtymään erityislainsäädännön mukaisiin maksuttomiin vammaispalveluihin.

Forsberg Mika
Päijät-Hämeen hyvinvointialue

Roiha Marisa
Päijät-Hämeen hyvinvointialue - toimialajohtaja Mika Forsberg